

<https://www.doi.org/10.26565/2220-7929-2026-69-05>
УДК 930:001.83]:[378.4.093.5:[930+902]](477.54-25)

Євген Рачков

кандидат історичних наук, доцент

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Майдан Свободи, 4, 61022, Харків, Україна

Email: yevhen.rachkov@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8506-0162>

ДОСЛІДНИЦЬКА ІНІЦІАТИВА CITYFACE: МЕТОДОЛОГІЯ, РЕЗУЛЬТАТИ, ПЕРСПЕКТИВИ

2018 р. за ініціативи співробітників кафедри історіографії, джерелознавства та археології історичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна та за підтримки Канадського інституту українських студій Альбертського університету було започатковано дослідницьку ініціативу CityFace як міждисциплінарну платформу для дослідження й переосмислення історії та культури міст Сходу і Півдня України. CityFace є відкритою науково-дослідницькою мережею, що об'єднує науковців, митців, працівників інституцій культури, діячів громадських організацій як з України, так із закордону. Дослідницька ініціатива є майданчиком для реалізації колективних наукових і культурних проєктів, розвитку міждисциплінарного діалогу, обміну знаннями між фахівцями різних галузей соціогуманітаристики. На сьогодні команда CityFace вже реалізувала чотири наукові проєкти та продовжує працювати над ще трьома, які присвячені проблемам

Як цитувати: Рачков Є. Дослідницька ініціатива CityFace: методологія, результати, перспективи. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Історія»*. 2026. Вип. 69. С. 100–117. <https://www.doi.org/10.26565/2220-7929-2026-69-05>

How to cite: Rachkov Ye. The CityFace Research Initiative: Methodology, Results, Prospects. *The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series History*. 2026. No. 69. PP. 100–117. <https://www.doi.org/10.26565/2220-7929-2026-69-05> (In Ukrainian)

© Рачков Є., 2026

 This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.

знищення, збереження та переосмислення різноманітних складників історико-культурних ландшафтів великих міст Сходу і Півдня України — Дніпра, Донецька, Запоріжжя, Одеси та Харкова — під час російсько-української війни. Особливу увагу учасники дослідницької ініціативи приділяють вивченню символічного простору, культурної спадщини, мнемонічних місць, святкових традицій, комеморативних практик, дотичних творів сучасного мистецтва тощо. Команда CityFace організовує публічні онлайн-заходи (зокрема, презентації, дискусії, вебінари) та документує погляди фахівців у галузі охорони культурної спадщини України (істориків, музейників, архівістів, бібліотекарів, пам'яткоохоронців, митців та ін.). CityFace активно співпрацює з українськими та зарубіжними експертами й інституціями, розширюючи коло міжнародної взаємодії задля вдосконалення практик охорони культурної спадщини та забезпечення сталого розвитку міст Сходу та Півдня України.

Ключові слова: дослідницька ініціатива CityFace, кафедра історіографії, джерелознавства та археології, Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Канадський інститут українських студій, міська історія, цифрова історія, культурна спадщина, історико-культурний ландшафт.

Нааявність дослідницької інфраструктури є ключовою передумовою наукових інновацій, оскільки вона забезпечує умови для систематичного провадження досліджень, ефективної комунікації між науковцями та поширення одержаних результатів. Невід'ємним складником дослідницької інфраструктури є наукові осередки, що об'єднують фахівців різних спеціальностей навколо спільної теми, дослідницького напрямку або проблемного поля, створюючи сприятливе середовище для інтелектуальної взаємодії. Саме такі осередки сприяють розвитку міждисциплінарних студій, стимулюють появу нових дослідницьких ініціатив та їх інтеграцію в міжнародні наукові мережі, а також підтримують сталість академічних традицій у певних галузях знань. Важливість функціонування наукових осередків переконливо засвідчує дослідницька ініціатива CityFace, яка виникла 2018 р. як платформа для міждисциплінарного вивчення та переосмислення історії й культури міст Сходу та Півдня України¹.

¹ CityFace: вебсайт. URL: <https://cityface.org.ua/> (дата звернення: 20.10.2025); CityFace: YouTube. URL: https://www.youtube.com/@CityFace_CityWar (дата звернення: 20.10.2025); CityFace: Facebook. URL: <https://www.facebook.com/project.cityface/> (дата звернення: 20.10.2025); CityFace: Instagram. URL: <https://www.instagram.com/cityface2018/> (дата звернення: 20.10.2025).

Рис. 1. Логотип дослідницької ініціативи CityFace.

Fig. 1. Logo of the CityFace Research Initiative.

Ідея заснування ініціативи належить співробітникам кафедри історіографії, джерелознавства та археології (від 2026 р. — кафедра історіографії, пам'яткознавства та археології) історичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна (Харків, Україна) та Канадського інституту українських студій (КІУС) Альбертського університету (Едмонтон, Канада). Слід зазначити, що переважна більшість проєктів, реалізованих у межах ініціативи, була здійснена за підтримки КІУС, що забезпечило необхідні умови для організації дослідницької діяльності, налагодження міжнародної співпраці та формування сталої наукової спільноти. CityFace являє собою відкриту дослідницьку мережу, до складу якої входять науковці, працівники інституцій культури, діячі громадських організацій та ін. Команда ініціативи активно співпрацює з дослідниками з країн Європейського Союзу, Канади та Сполучених Штатів Америки, що сприяє інтеграції її досліджень до ширшого наукового простору².

На сьогодні команда дослідницької ініціативи CityFace вже реалізувала чотири наукові проєкти та продовжує працювати над ще трьома. Першим з них був міжуніверситетський проєкт «CityFace: Практики

² Дослідницька ініціатива CityFace. CityFace: вебсайт. URL: <https://cityface.org.ua/project.html> (дата звернення: 20.10.2025).

саморепрезентації багатонаціональних міст в індустріальну і постіндустріальну добу», присвячений дослідженню та переосмисленню різноманітних складників символічного простору п'яти великих міст Сходу та Півдня України — Дніпра, Донецька, Запоріжжя, Одеси та Харкова. Проект тривав протягом 2018–2021 рр. і об'єднав понад 60 дослідників з України та закордону, заклавши підвалини дослідницької ініціативи. Керівником проекту був С. І. Посохов, асистентом керівника — Є. С. Рачков. Основна увага в межах проекту зосереджувалася на місцях колективної пам'яті, комемораційних практиках, а також практиках саморепрезентації досліджуваних міст (використання символів та емблем, формування пантеону місцевих героїв, відзначення «знакових» подій і дат тощо). Дослідження ґрунтувалося на залученні візуальних і картографічних матеріалів, спогадів та усних свідчень містян, місцевої періодики, актових джерел тощо, для збору та опрацювання яких у кожному з п'яти міст було створено робочі групи³.

Слід відзначити, що команда проекту стала (спів)організатором 9 наукових заходів, присвячених міській культурній спадщині, історичній пам'яті, використанню інформаційних технологій для міських досліджень тощо⁴. За підсумками деяких із них було опубліковано збірники матеріалів (*Ab urbe condita 2020*; *Karazins'ki*

³ CityFace: Практики саморепрезентації багатонаціональних міст в індустріальну і постіндустріальну добу. CityFace: вебсайт. URL: <https://cityface.org.ua/cityrepresentation.html> (дата звернення: 20.10.2025).

⁴ 6 липня 2018 р. відбувся Міжнародний науковий семінар «Урбаністичні студії в Україні: актуальні питання (установча сесія)»; 9 листопада 2018 р. — Міжнародна конференція «Харків-Познань: спільні тенденції історичного розвитку протягом століть»; 28–30 листопада 2018 р. — науковий семінар «Урбаністичні студії в Україні: міський простір та символічні образи Запоріжжя»; 8 лютого 2019 р. — науково-практичний семінар «Український Інший в історії, історіографії, історичній політиці»; 12 квітня 2019 р. — науковий семінар «Історик у цифрову епоху: дослідницькі виклики, інструменти, практики»; 22 травня 2019 р. — науковий семінар «Урбаністичні студії в Україні: міський простір та символічні образи Харкова»; 16–17 жовтня 2020 р. — Міжнародна науково-практична конференція «AB URBE CONDITA: урбаністичний простір Південної України в останній чверті XVIII — першій половині XX ст.»; 27 листопада 2020 р. — Круглий стіл за участі молодих учених «Урбаністичні студії в Україні: міський простір та символічні образи»; 14–15 травня 2021 р. — Міжнародний науковий семінар «У пошуках обличчя міста: практики саморепрезентації багатонаціональних міст України в індустріальну та постіндустріальну добу». Див. детальніше: Конференції. CityFace: вебсайт. URL: <https://cityface.org.ua/conferences> (дата звернення: 20.10.2025).

chytannia 2020), а також підготовлено спеціальний випуск наукового журналу «Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія “Історія”», присвячений вивченню символічних просторів та історико-культурних ландшафтів п’яти досліджуваних міст (Visnyk 2020). Крім того, учасники проєкту долучилися до понад 60-ти заходів, спрямованих на його популяризацію та презентацію результатів власних досліджень⁵.

14–15 травня 2021 р. для підбиття підсумків реалізації проєкту відбувся Міжнародний науковий семінар «У пошуках обличчя міста: практики саморепрезентації багатонаціональних міст України в індустріальну та постіндустріальну добу». Він об’єднав більше 50 учасників із Харкова, Дніпра, Одеси, Вінниці, Запоріжжя, Києва, Бердянська, Острога та закордону (Німеччина, Польща, Швейцарія). Робота семінару відбувалася в межах кількох дискусійних панелей: «Урбаністика: нові обрії», «Місто метафоричне», «Місто персоніфіковане», «Місто символічне» та «Місто вернакулярне»⁶. Основним результатом заклочного семінару та проєкту загалом стало видання колективної монографії «У пошуках обличчя міста: Практики саморепрезентації міст України в індустріальну та постіндустріальну добу» (Харків, 2021) під редакцією В. В. Кравченка та С. І. Посохова. Виразною особливістю книги став її міждисциплінарний характер — у ній представлено дослідження 42 науковців, серед яких історики, соціологи, філософи, географи та ін. (U poshukakh oblychchia mesta 2021).

⁵ CityFace: Практики саморепрезентації ...

⁶ Міжнародний науковий семінар «У пошуках обличчя міста». CityFace: вебсайт. URL: <https://cityface.org.ua/news/116> (дата звернення: 20.10.2025); Відгуки про міжнародний науковий семінар «У пошуках обличчя міста». CityFace: вебсайт. URL: <https://cityface.org.ua/news/130> (дата звернення: 20.10.2025).

Рис. 2. Обкладинка книги «У пошуках обличчя міста: Практики саморепрезентації міст України в індустріальну та постіндустріальну добу» (Харків, 2021).

Fig. 2. Cover of the book *U poshukakh oblychchia mista: Praktyky samoreprezentatsii mist Ukrainy v industrial'nu ta postindustrial'nu dobu* (Kharkiv, 2021).

Загалом проєкт відіграв ключову роль у розвитку дослідницької ініціативи CityFace і став основою подальших міждисциплінарних досліджень історії та культури міст Сходу й Півдня України. Зокрема, 2020 р. група дослідників із Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна реалізувала черговий науковий проєкт «Харків як мультикультурне місто Східної України: переваги, протиріччя, виклики та перспективи розвитку (1991–2020)». До складу дослідницької групи увійшли Є. С. Рачков (керівник проєкту), Г. А. Бондаренко, О. І. Вовк, В. Є. Дягілев, М. А. Курушина, О. М. Машинцова та С. І. Посохов. Проєкт отримав підтримку Фонду Конрада Аденауера (Представництво в Україні) у межах конкурсу малих наукових робіт для викладачів східноукраїнських університетів⁷. Його основним результатом стало створення аналітичної доповіді, що містила розгляд таких питань: проблеми

⁷ Учасники проєкту CityFace стали переможцями конкурсу малих наукових робіт Фонду Конрада Аденауера. CityFace: вебсайт. URL: <https://cityface.org.ua/news/101> (дата звернення: 20.10.2025).

теорії та практики мультикультуралізму в Україні та світі на сучасному етапі; Харків у контексті політики пам'яті, етнODEMOГРАФІЧНИХ І МІГРАЦІЙНИХ процесів; особливості символічного простору міста, репрезентації історії та культури етнічних груп у туристичних проєктах, міських музеях, медіа, вебресурсах, науково-популярній і навчальній літературі, товарних знаках тощо; міські культурно-просвітницькі проєкти та святкові традиції в контексті мультикультуралізму; основні проблеми забезпечення культурно-освітніх, мовних та інформаційних прав і потреб етнічних громад Харкова; особливості діяльності національно-культурних товариств у місті; міжетнічні та міжконфесійні протиріччя й конфлікти в Харкові; практичні поради та рекомендації для органів міської та обласної влади й громадських організацій щодо розвитку мультикультуралізму в містах Східної України.

Певним продовженням перших двох проєктів стала міждисциплінарна ініціатива «Культурна мозаїка міста», присвячена дослідженню культурного розмаїття та сучасних практик мультикультуралізму в Україні та інших країнах Центрально-Східної Європи. Її керівником був С. І. Посохов, а співорганізаторами — Н. В. Іванова та Є. С. Рачков. Проєкт тривав протягом 2021–2023 рр. за підтримки КІУС. Його дослідницький фокус спрямовувався на аналіз сумісності ідей та практики мультикультуралізму з пострадянським досвідом побудови національних держав, а також впливів чинників нерівності на перспективи формування різних ідентичностей та консолідацію суспільства⁸. Важливим результатом проєкту стала публікація спеціального випуску наукового журналу «Ідеологія та політика» під назвою «(Пере)винайдення мультикультуралізму в Україні: Моделі, практики та дискурси» (*Ideolohiia i polityka* 2022). Також у партнерстві з Центром сучасного мистецтва «СрміловЦентр» (Харків, Україна) було створено виставку сучасного мистецтва «Кольорові скельця: життя посеред інших» за участі 15 українських митців. Образ кольорових скелець символізував культурні контексти, на перетині яких формуються різні ідентичності, своєю

⁸ Культурна мозаїка міста. CityFace: вебсайт. URL: <https://cityface.org.ua/citymosaic.html> (дата звернення: 20.10.2025).

чергою культура порівнювалася зі склом, крізь яке людина сприймає світ і яке впливає на формування її світогляду⁹.

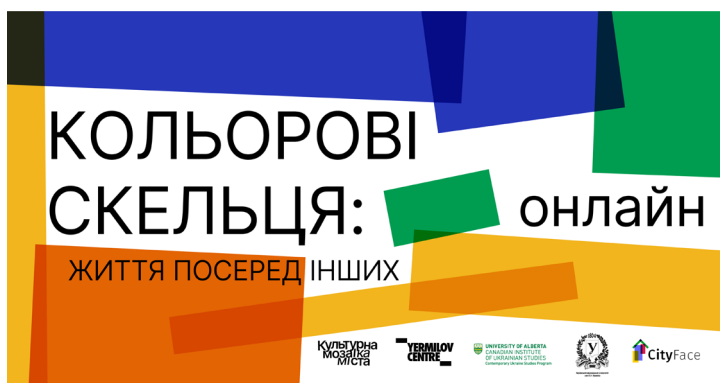

Рис. 3. Постер виставки сучасного мистецтва «Кольорові скельця: життя посеред інших».

Fig. 3. Poster of the contemporary art exhibition *Colored Lenses: Life Among Others*.

Слід відзначити, що створення та діяльність дослідницької ініціативи CityFace припали на період глибоких суспільних потрясінь — пандемію коронавірусу SARS-CoV-2 та ескалацію російської збройної агресії проти України, що розпочалася з анексії Криму та воєнних дій на частині території Донецької та Луганської областей у 2014 р. Зазначені виклики призвели до помітного корегування програми згаданих наукових проєктів, зокрема було скорочено польові дослідження, а частину заходів проведено в онлайн-форматі. Навіть більше, враховуючи руйнівний вплив російсько-української війни на збереження культурної спадщини, особливо на Сході та Півдні України, команда дослідницької ініціативи CityFace започаткувала новий міждисциплінарний проєкт «МІСТО І ВІЙНА: Руйнування, збереження і переосмислення культурної спадщини великих міст

⁹ Кольорові скельця: життя посеред інших. YermilovCentre: вебсайт. URL: <https://yermilovcentre.org/announcements/253/> (дата звернення: 20.10.2025); Colored Lenses: Life Among Others. YermilovCentre: YouTube. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=EFIKWt-mfpw> (дата звернення: 20.10.2025).

Південно-Східної України в період російської військової агресії». Його дослідницький фокус було спрямовано на різноманітні аспекти охорони культурної спадщини п'яти великих міст Сходу та Півдня України — Дніпра, Донецька, Запоріжжя, Одеси й Харкова — після початку війни на Донбасі 2014 р. і широкомасштабного наступу російських військ 2022 р. Координаторами проекту були Є. С. Рачков (керівник проекту), Г. А. Бондаренко, О. І. Вовк та Н. В. Іванова. Проект тривав протягом 2022–2024 рр. за підтримки КІУС. Окремі дослідження, пов'язані з проектом, також здобули підтримку Petro Jacyk Program for the Study of Ukraine (Університет Торонто, Канада), Indiana University — Ukraine Nonresidential Scholars Program (Індіанський Університет у м. Блумінгтон, США) та DUSS UAlberta — Disrupted Ukrainian Scholars & Students Initiative (Альбертський університет, Канада)¹⁰.

Проект «МІСТО І ВІЙНА» зосереджувався на вивченні як матеріальних (архітектурні об'єкти, міська забудова, індустріальна спадщина, пам'ятники, меморіали, визначні місця, а також музейні, архівні та бібліотечні пам'ятки тощо), так і нематеріальних (міські святкування, фестивалі, звичаї, мова, міський вуличний живопис, сучасне мистецтво тощо) складників історико-культурних ландшафтів досліджуваних міст. Враховуючи це, дослідження одночасно провадили кілька дослідницьких груп¹¹.

Для фіксації поглядів експертів (науковців, працівників музеїв, архівів та бібліотек, пам'яткоохоронців, митців та ін.) на процеси руйнування, збереження та переосмислення міської культурної спадщини в Україні, спровоковані російсько-українською війною, команда проекту «МІСТО І ВІЙНА» записала 36 напівструктурованих глибинних інтерв'ю, об'єднаних у тематичні серії «Експертна думка» та «Цифрова спадщина» (Rachkov 2025, 268–294). Також у межах проекту було організовано низку обговорень актуальних проблем охорони культурної спадщини України, зокрема 10 листопада 2022 р. як частина III Міжнародної науково-практичної конференції

¹⁰ МІСТО І ВІЙНА. CityFace: вебсайт. URL: <https://cityface.org.ua/projectheritage.html> (дата звернення: 20.10.2025).

¹¹ Там само.

«Трансформації історичної пам'яті» відбувся круглий стіл «Збереження та переосмислення культурної спадщини українських міст в умовах війни: історія, політика, пам'ять»¹².

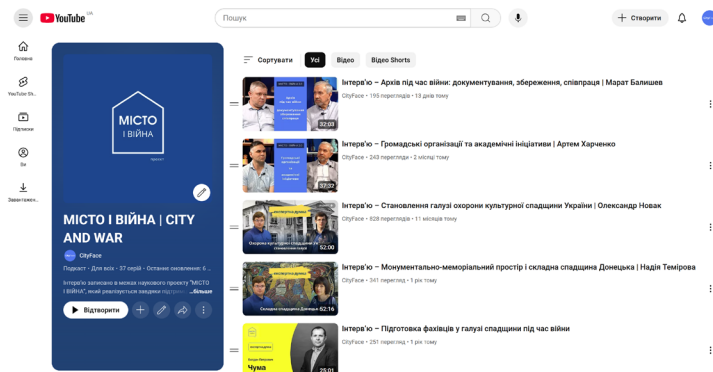

Рис. 4. Інтерв'ю з експертами, зібрані в межах проєктів «МІСТО І ВІЙНА» та «МІСТО І ВІЙНА 2.0». YouTube-канал дослідницької ініціативи CityFace.

Fig. 4. Interviews with experts collected within the projects *CITY AND WAR* and *CITY AND WAR 2.0*. YouTube channel of the CityFace Research Initiative.

Ще одним результатом проєкту «МІСТО І ВІЙНА» стало видання спеціального випуску наукового журналу «Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Історія»», який містить дослідження актуальних питань, пов'язаних зі знищенням та збереженням різноманітної міської культурної спадщини під час російсько-української війни, сучасною медійною репрезентацією українських міст та їхньої культурної спадщини, специфікою діяльності музеїв, архівів і бібліотек під час війни, актуальними викликами, що постали перед освітньою галуззю та культурно-мистецьким життям українських міст у період російської військової агресії (Visnyk 2022).

¹² МІСТО І ВІЙНА: Круглий стіл «Збереження та переосмислення культурної спадщини українських міст в умовах війни». CityFace: вебсайт. URL: <https://cityface.org.ua/news/213> (дата звернення: 20.10.2025).

Рис. 5. Обкладинка спеціального випуску «Вісника Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія “Історія”» (вип. 62, 2022 р.), який підготувала команда проекту «МІСТО І ВІЙНА».

Fig. 5. Cover of the special issue of *The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series History* (No. 62, 2022), prepared by the *CITY AND WAR* project team.

Слід відзначити, що проект «МІСТО І ВІЙНА» дозволив окреслити напрями сучасної діяльності дослідницької ініціативи CityFace, які включають кілька взаємно інтегрованих наукових проєктів: «МІСТО І ВІЙНА 2.0: Трансформації культурних ландшафтів великих міст Сходу та Півдня України під час російсько-української війни», «ЦИФРОВА СПАДЩИНА в Україні: документування цифрових проєктів» та «Академічна спадщина України під час російсько-української війни: пошкоджені та зруйновані університетські будівлі».

Прямим продовженням проєкту «МІСТО І ВІЙНА» став міждисциплінарний проєкт «МІСТО І ВІЙНА 2.0: Трансформації культурних ландшафтів великих міст Сходу та Півдня України під час російсько-української війни», присвячений дослідженню процесів знищення, збереження та переосмислення різноманітних складників історико-культурних ландшафтів уже згадуваних п'яти великих міст Сходу та Півдня України — Дніпра, Донецька, Запоріжжя, Одеси й Харкова — під час російсько-української війни. Ініціаторами проєкту є співробітники кафедри історіографії, джерелознавства та археології

Каразінського університету та КІУС. Координатори проєкту: Є. С. Рачков (керівник проєкту), О. І. Вовк, Н. В. Іванова, Ю. А. Кісельова та С. І. Посохов¹³.

Дослідницький фокус проєкту «МІСТО І ВІЙНА 2.0» включає як матеріальні, так і нематеріальні складники міських історико-культурних ландшафтів, зокрема символічний простір, культурну спадщину, мнемонічні місця, святкові традиції, комеморативні практики, сучасне мистецтво тощо. Враховуючи це, команда проєкту працює в чотирьох тематичних групах: 1) міські культурні ландшафти в порівняльній перспективі; 2) місто метафоричне; 3) місто персоніфіковане; 4) місто символічне. Окремий складник проєкту присвячено сучасному мистецтву, що презентує художнє осмислення впливу війни на українське суспільство, травм колективної пам'яті, комеморації та меморіалізації війни, трансформацій ідентичностей тощо. Складність і багатогранність міських історико-культурних ландшафтів зумовлює застосування різних підходів для їх дослідження. Завдання проєкту не лише зафіксувати зміни окремих складників історико-культурних ландшафтів досліджуваних міст, але також залучити до обговорення цих питань міждисциплінарну спільноту експертів. У межах проєкту відбуваються публічні онлайн-заходи, зокрема презентації, дискусії, вебінари тощо. Крім того, команда проєкту продовжує документувати погляди експертів на процеси руйнування, збереження та переосмислення різноманітної культурної спадщини досліджуваних міст Сходу та Півдня України¹⁴.

¹³ МІСТО І ВІЙНА 2.0. CityFace: вебсайт. URL: <https://cityface.org.ua/culturallandscapes.html> (дата звернення: 20.10.2025).

¹⁴ Там само.

Рис. 6–9. Постери вебінарів, організованих у межах проекту «МІСТО І ВІЙНА 2.0».

Figs. 6–9. Posters of webinars organized within the *CITY AND WAR 2.0* project.

Наступний проєкт — «ЦИФРОВА СПАДЩИНА в Україні: документування цифрових проєктів» — спрямований на створення відкритої бази даних цифрових ресурсів, присвячених різноманітній культурній спадщині України. Керівник проєкту — Є. С. Рачков, асистентка керівника — М. І. Доценко. База даних створюється за допомогою вебплатформи Openka.net та містить цифрові ресурси, що відповідають таким критеріям: були створені упродовж 1990–

2020-х рр.; інформація про них доступна в інтернеті; використовують цифрові технології для роботи зі спадщиною України; сприяють культурному діалогу та взаємному культурному збагаченню. Досліджувані цифрові ресурси охоплюють широкий спектр культурної спадщини: міська, нематеріальна, археологічна, архівна, мистецька, музейна, бібліотечна, спадщина війни тощо. Кожен досліджуваний цифровий ресурс представлено на інтерактивній мапі та часовій шкалі, що дає змогу простежити динаміку створення проєктів за роками. Окрему увагу приділено проведенню інтерв'ю з ініціаторами, керівниками та виконавцями досліджуваних цифрових ресурсів¹⁵.

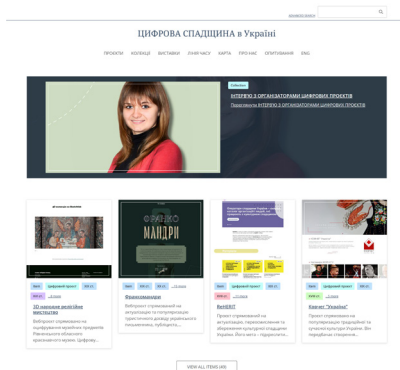

Рис. 10. Головна сторінка вебсайту проєкту «ЦИФРОВА СПАДЩИНА в Україні: документування цифрових проєктів».

Fig. 10. Homepage of the *DIGITAL HERITAGE in Ukraine: Documenting Digital Projects* website.

Ще один проєкт, над яким сьогодні працює команда дослідницької ініціативи CityFace, — «Академічна спадщина України під час російсько-української війни: пошкоджені та зруйновані університетські будівлі». Він присвячений збиранню та систематизації наявних відкритих даних

¹⁵ ЦИФРОВА СПАДЩИНА в Україні: документування цифрових проєктів. CityFace: вебсайт. URL: <https://cityface.org.ua/digitalheritage.html> (дата звернення: 20.10.2025); ЦИФРОВА СПАДЩИНА в Україні: вебсайт. URL: <https://ukraineheritage.omeka.net/> (дата звернення: 20.10.2025).

щодо пошкоджень та руйнувань будівель закладів вищої освіти України під час російсько-української війни. Проект реалізується за активної участі студентів історичного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. До складу дослідницької групи входять Є. С. Рачков (керівник проєкту), А. О. Гребінник, Є. Р. Єрмак, Л. С. Кузьменко, Р. І. Курганов та ін. Основну увагу в межах проєкту присвячено архівуванню інформації з відкритих джерел (повідомлень в українських та зарубіжних ЗМІ, оприлюднених коментарів представників міської та державної влади, закладів вищої освіти тощо) про збитки, завдані війною українським вишам. Дослідження відкритих даних відбувається на основі положень Протоколу Берклі. Проєкт покликаний привернути увагу до необхідності посилення захисту академічної спадщини України в умовах сучасної війни, а також стимулювати всебічну підтримку закладів вищої освіти задля їхнього відновлення та сталого розвитку в післявоєнний період¹⁶.

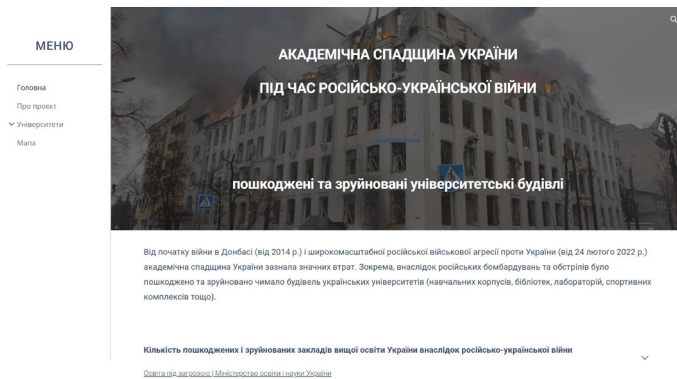

Рис. 11. Головна сторінка вебсайту проєкту «Академічна спадщина України під час російсько-української війни: пошкоджені та зруйновані університетські будівлі».

Fig. 11. Homepage of the *Academic Heritage of Ukraine During the Russo-Ukrainian War: Damaged and Destroyed University Buildings* project website.

¹⁶ Академічна спадщина України під час російсько-української війни: пошкоджені та зруйновані університетські будівлі. CityFace: вебсайт. URL: <https://cityface.org.ua/academicheritage.html> (дата звернення: 20.10.2025); Академічна спадщина України під час російсько-української війни: пошкоджені та зруйновані університетські будівлі: вебсайт. URL: <https://sites.google.com/view/ukrainian-universities-war/> (дата звернення: 20.10.2025).

Отже, діяльність дослідницької ініціативи CityFace як наукового осередку спрямована на міждисциплінарне вивчення та переосмислення історії й культури міст Сходу та Півдня України. Ініціатива являє собою міждисциплінарну мережу, що об'єднує різноманітних науковців, громадських активістів, митців та ін. Діяльність ініціативи сприяє професійному діалогу, створенню майданчика для реалізації колективних наукових і культурних проєктів, а також обміну досвідом і знаннями між фахівцями різних галузей соціогуманітаристики. Команда ініціативи активно співпрацює з українськими та зарубіжними експертами й інституціями, розширюючи коло міжнародної взаємодії задля вдосконалення практик охорони культурної спадщини та забезпечення сталого розвитку міст Сходу та Півдня України.

Список літератури / References

Ab urbe condita: Urbanistyczny prostor Pivdennoi Ukrainy v ostannij tretyni XVIII — pershij polovyni XX st.: zbirka materialiv Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi konferentsii, prysviachenoj 250-j richnytsi m. Zaporizhzhia. Zaporizhzhia: AA Tandem, 2020. 288 s. (In Ukrainian)

Ab urbe condita: Урбаністичний простір Південної України в останній третині XVIII — першій половині XX ст.: збірка матеріалів Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 250-й річниці м. Запоріжжя. Запоріжжя: AA Тандем, 2020. 288 с.

Ideolohiia i polityka [The Ideology and Politics Journal]. (Pere)vynajdennia mul'tykul'turalizmu v Ukraini: Modeli, praktyky ta dyskursy. 2022. № 2 (21). 162 s. (In Ukrainian)

Ідеологія і політика. (Пере)винайдення мультикультуралізму в Україні: Моделі, практики та дискурси. 2022. № 2 (21). 162 с.

Karazins'ki chytannia (istorychni nauky): Tezy dopovidej 73-i Mizhnarodnoi naukovo konferentsii (m. Kharkiv, 24 kvitnia 2020 r.). Kharkiv: KhNU imeni V. N. Karazina, 2020. 197 s. (In Ukrainian)

Каразинські читання (історичні науки): Тези доповідей 73-ї Міжнародної наукової конференції (м. Харків, 24 квітня 2020 р.). Харків: ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2020. 197 с.

Rachkov Ye. Problemy okhorony kul'turnoi spadschyny Ukrainy pid chas rosij's'ko-ukrains'koi vijny: refleksii ekspertiv proiektu «Misto i vjna». *Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho universytetu imeni V. N. Karazina. Seriia «Istoriia»* [The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series History]. 2025. Vyp. 67. S. 268–294. <https://www.doi.org/10.26565/2220-7929-2025-67-14>. (In Ukrainian)

Рачков Є. Проблеми охорони культурної спадщини України під час російсько-української війни: рефлексії експертів проєкту «Місто і війна». *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Історія»*. 2025. Вип. 67. С. 268–294. <https://www.doi.org/10.26565/2220-7929-2025-67-14>.

U poshukakh oblychchia mista: Praktyku samoreprezentatsii mist Ukrainy v industrial'nu ta postindustrial'nu dobu / Red. kol.: Kravchenko V. (zah. red.), Posokhov S. (zah. red.), Kulikov V., Liubavs'kuj R., Rachkov Ye. Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy; Kharkivs'kuj natsional'nyj universytet imeni V. N. Karazina. Kharkiv: Vydavnytstvo Tochka, 2021. 564 s. (In Ukrainian)

У пошуках обличчя міста: Практики саморепрезентації міст України в індустріальну та постіндустріальну добу / Ред. кол.: Кравченко В. (заг. ред.), Посохов С. (заг. ред.), Куліков В., Любавський Р., Рачков Є. Міністерство освіти і науки України; Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. Харків: Видавництво Точка, 2021. 564 с.

Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho universytetu imeni V. N. Karazina. Seriiia «Istoriia» [The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series History]. 2020. Vyp. 57. 331 s. <https://doi.org/10.26565/2220-7929-2020-57>. (In Ukrainian)

Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Історія». 2020. Вип. 57. 331 с. <https://doi.org/10.26565/2220-7929-2020-57>.

Visnyk Kharkivs'koho natsional'noho universytetu imeni V. N. Karazina. Seriiia «Istoriia» [The Journal of V. N. Karazin Kharkiv National University. Series History]. 2022. Vyp. 62. 272 s. <https://doi.org/10.26565/2220-7929-2022-62>. (In Ukrainian)

Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія «Історія». 2022. Вип. 62. 272 с. <https://doi.org/10.26565/2220-7929-2022-62>.

Yevhen Rachkov

Candidate of History, Associate Professor

V. N. Karazin Kharkiv National University

4 Svobody Sq., 61022, Kharkiv, Ukraine

Email: yevhen.rachkov@karazin.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8506-0162>

THE CITYFACE RESEARCH INITIATIVE: METHODOLOGY, RESULTS, PROSPECTS

In 2018, members of the Department of Historiography, Source Studies, and Archaeology of the Faculty of History of V. N. Karazin Kharkiv National University, with the support of the Canadian Institute of Ukrainian Studies at the University of Alberta, launched the CityFace initiative as an interdisciplinary platform for the study and reconceptualization of the history and culture of the cities of eastern and southern Ukraine. CityFace

is an open academic network that brings together researchers, artists, staff of cultural institutions, and public activists from Ukraine and abroad. It was intended as a platform for the development of shared cultural and research projects, promotion of interdisciplinary dialogue, and exchange of knowledge between specialists in different fields of the social humanities. To date, the CityFace team has already completed four research projects and continues to work on three more, concerned with issues of destruction, preservation, and rethinking of various elements of the historical and cultural landscapes of Dnipro, Donetsk, Zaporizhzhia, Odesa, and Kharkiv during the ongoing Russo-Ukrainian War. Participants in this research initiative pay special attention to the study of symbolic space, cultural heritage, sites of memory, festive traditions, commemorative practices, thematically relevant works of modern art, and more. The CityFace team coordinates online public events, such as presentations, discussions, and webinars, and documents the views of professionals in the field of cultural heritage protection (historians, museum workers, archivists, librarians, conservationists, artists, and others). CityFace actively works with Ukrainian and international experts and institutions, expanding the scope of international cooperation to improve cultural heritage protection practices and ensure sustainable development of the cities of eastern and southern Ukraine.

Keywords: CityFace Research Initiative, Department of Historiography, Source Studies, and Archaeology, V. N. Karazin Kharkiv National University, Canadian Institute of Ukrainian Studies, urban history, digital history, cultural heritage, historical and cultural landscape.

Конфлікт інтересів

Автор засвідчує, що, незважаючи на те, що є відповідальним секретарем цього журналу, процес рецензування, ухвалення рішення щодо публікації та редагування здійснювалися незалежно, без його участі чи впливу. Будь-які потенційні конфлікти інтересів були повністю усунені шляхом зовнішнього контролю за процесом. Крім того, автор повністю дотримувався етичних норм, зокрема щодо уникнення плагіату, фальсифікації даних і дублювання публікацій.

У роботі не використано ресурси штучного інтелекту.

Conflict of Interest

The author certifies that, despite serving as the Editorial Coordinator of this journal, the processes of peer review, editorial decision-making regarding publication, and editing were conducted independently, without the author's participation or influence. Any potential conflicts of interest were fully mitigated through external oversight of the process. In addition, the author has fully adhered to ethical standards, including the avoidance of plagiarism, data falsification, and redundant (duplicate) publication.

No artificial intelligence tools were used in the preparation of this work.

Дата першого надходження статті до видання: 01.01.2026.

Date of the article's initial submission to the Journal: 01.01.2026.

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 25.02.2026.

Date of acceptance of the article for publication after peer review: 25.02.2026.

Дата публікації: 20.03.2026.

Date of publication: 20.03.2026.